

سبک‌شناسی معماری هخامنشی

یعقوب محمدی فر^{۱*}، شراره السادات میرصفدری^۲

^۱ دانشیار گروه باستان‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد باستان‌شناسی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۶/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۳/۱۴

چکیده

معماری نقطه تلاقی نیاز انسان با هنر است و می‌توان آن را تجلی فکر و هنر بشر دانست. آن‌چه که معماری به ما می‌نمایاند، نمایی است از اجتماع، اقتصاد، مذهب و فرهنگ جامعه انسانی که بنا در آن شکل گرفته است. دوران هخامنشی از فصول پر افتخار تاریخ هنر و معماری ایران است که بدون شک بناهای عظیم آن هنوز هم موضوعی برای تفکر بسیاری از پژوهندگان معماری، باستان‌شناسی و تاریخ هنر است. آن‌چه که امپراتوری هخامنشی را خاص و باشکوه می‌کند، تلفیق هنر سرزمین‌های دیگر و گذشتگان آن‌ها با عناصر بومی پارسیان است. این تقاطع، از دید برخی منتقدان، ضعف معماری هخامنشی محسوب می‌شود، اما با واکاوی‌های بیش‌تر این نکته مشخص می‌شود که هنرمند خوش ذوق هخامنشی، این عناصر گرنه‌پرداری شده را پروراند و با ترکیب آن‌ها با خصایص معماری اصیل ایرانی، در نهایت سبک باشکوهی را در معماری به وجود آورد. در این پژوهش نگارندگان با استناد به کتیبه‌های شاهان هخامنشی مرتبط با آثار معماری و هم‌چنین بررسی و تحلیل یافته‌های حاصل از کاوش‌های باستان‌شناسی سعی دارند الگو و سبک معماری خاص و شاخص امپراتوری هخامنشی را معرفی نمایند. روش تحقیق این پژوهش با استفاده از گزارش‌های باستان‌شناسی موجود و مطالعات تاریخی - تطبیقی آثار معماری برجای مانده است. آن‌چه به عنوان برآیند این پژوهش باید به آن اشاره کرد سبک خاص معماری در دوران هخامنشی است که شامل صفت‌سازی در زیر بنا، آادانا (تالارهای ستون دار)، ستون‌های عظیم سنگی و سرستون‌ها، پایه ستون‌ها، برج‌های گوشه‌ای، معماری پیکره‌ای، دروازه‌های یادمانی و... است.

واژگان کلیدی: هخامنشی، سبک‌شناسی معماری، تخت جمشید، شوش، پاسارگاد.